

DOCUMENTS DE SUPORT DEL CURS

“GESTIÓ, INTERVENCIÓ I VALORITZACIÓ DEL PAISATGE DES DE L’ESCALA LOCAL”

Abril- Maig 2022

Documentació de seminaris i jornades de l’Observatori del Paisatge

- [Els Micropobles: paisatge, urbanisme i identitat territorial](#) (2016)
Vídeos ponències: http://www.catpaisatge.net/cat/jornades_micropobles.php#ponencies
- [Redescobrir el paisatge des del món local](#) (2013)
- [Curs “Paisatge. Ordenació i gestió a escala local”](#) (2019).
- [Curs “El Paisatge des de l’escala local. Gestió, ordenació i valorització dels espais oberts”](#) (2020)
- [Curs “Paisatge urbà i perspectiva local. Valorització i intervenció en el paisatge en escales intermèdies”](#) (2021)

Publicacions

- Acero, Guillermo; Aguirre, Jon (2019). [Planificación urbana integral, aprendiendo de Europa](#). Barcelona: Diputació de Barcelona.
- Aguirre, Isabel; Calaza, Pedro (dir.) (2021). [Guía de boas prácticas para a identificación e acondicionamiento de miradoiros](#). Santiago de Compostela: Xunta de Galicia, Consellería de Medio Ambiente, Territorio e Vivenda.
- Ajuntament de Barcelona. [Paisatge urbà. Estudis de paisatge](#).
- Alexander, E.R., Mazza, Luigi; Moroni, Stefano (2012). “Planning without plans? Nomocracy or teleocracy for social-spatial ordering”, *Progress in Planning*, núm. 77, p. 37–87.
- Associació de Micropobles de Catalunya: <https://www.micropobles.cat/>
- Ayuntamiento de Sevilla. [Plan general de ordenación urbanística de Sevilla](#).
- Barba, Joan; Balliano, Marcela; Maluquer, Nicolau; Sisó, Ramon (coords.) (2018). [Teixits residencials. Urbanitzacions disperses](#). Barcelona: AMB (Àrea Metropolitana de Barcelona).
- Benages, Marta (2015). [Projectar el paisatge suburbà des de l’experiència quotidiana: L’apropiació incremental en la regeneració participada dels corredors fluvials metropolitanos](#). Tesis doctoral, Universitat Internacional de Catalunya.
- Boixader, Jordi (2020). “L’economia del paisatge: de l’atracció territorial a la localització dels Objectius de Desenvolupament Sostenible”, dins [Informe Territorial de la Província de Barcelona](#). Diputació de Barcelona, p. 227-235.

- Borobio, Manuel (dir.)(2012). [*Paisaxe Galega. Guía de estudos e impacto de integración paisajística*](#). Santiago de Compostela: Consellería de Medio Ambiente, Territorio e Infraestructuras.
- Busquets, Jaume (dir.) (2011). [*La sensibilització en paisatge: un repte per al segle XXI = Awareness-raising on landscape: a challenge for the 21st century*](#) . Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Territori i Sostenibilitat.
- Candidatura Priorat- Montsant- Siurana: <http://www.candidaturapriorat.org/>
- [*Carta de la agricultura periurbana. Para la preservación, la ordenación, el desarrollo y la gestión de los espacios agrarios periurbanos*](#) (2010).
- Castilló, Arcadi; Perisé, Eva (2016). "[L'energia hidroelèctrica i la transformació del paisatge pirinenc](#)", dins Joan Nogué; Laura Puigbert; Gemma Bretcha (eds.). *Paisatge, patrimoni i aigua. La memòria del territori*. Olot: Observatori del Paisatge de Catalunya.
- Castilló, Arcadi; Tarraubella, Xavier; Sala i Martí, Pere (coord.) (2020). [*Paisatge/KW. Significats i valors dels paisatges de l'energia hidroelèctrica*](#). Olot: Observatori del Paisatge de Catalunya; Pirineus.watt; Institut per al Desenvolupament i la Promoció de l'Alt Pirineu i Aran.
- Catàlegs de paisatge. Web: <http://www.catpaisatge.net/cat/catalegs.php>
- Catàleg de paisatge del Penedès, web amb materials preliminars: <http://paisatgepenedes.cat/>
- Cervera, Marina (coord.) (2017). "[Territori i paisatge](#)", *Quaderns d'arquitectura i urbanisme*, núm. 268/269, p. 80-93.
- Consell Comarcal del Garraf (2017). *Carta de paisatge del Garraf* [en línia]. <http://www.catpaisatge.net/fitxers/cartes/garraf_cartapaisatge.pdf>
- Consell Comarcal de la Conca de Barberà (2020). *Carta de paisatge de la Conca de Barberà* [en línia]. <<http://www.concadebarbera.cat/noticies/la-carta-del-paisatge-de-la-conca-de-barbera-es-ja-una-realitat>>
- Consell d'Europa (2000). [*Conveni europeu del paisatge*](#).
- Consell d'Europa. (2008). [*Recommendation CM/Rec\(2008\)3 of the Committee of Ministers to member states on the guidelines for the implementation of the European Landscape Convention*](#). Strasbourg: Council of Europe.
- [*Criteris per a la correcta integració en el paisatge de les construccions aïllades en sòl no urbanitzable*](#). Font: Direcció General d'Ordenació del Territori i Urbanisme. Departament de Territori i Sostenibilitat. 2013
- Departament de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat de Catalunya (2004). "[Monogràfic](#)". *Perspectives Territorials*. núm. 6, estiu.
- Diputació de Barcelona (2020). [*Vies Blaves: Les lleres dels rius, vies transitables*](#) [vídeo].

- Diversos autors (2007). [Observatorio virtual del paisaje urbano mediterráneo](#) Sevilla: Consejería de Obras Públicas y Transportes. (Determinació de punts d'observació del paisatge en totes les regions participants i recull d'imatges i informació associada en relació amb els processos paisatgístics en curs.)
- Diversos autors (2007). [Pays.Doc: Catálogo de buenas prácticas para el paisaje](#) Regione Toscana – Giunta Regionale. (Recull dels projectes finalistes en el II Premi del Paisatge Mediterrani, presentats per les regions participants en les categories de: 1. Plans, programes i projectes, 2. Obres realitzades, 3. Experiències de sensibilització i 4. Activitats de comunicació.)
- Diversos autors (2011). [Observatorio virtual del paisaje urbano mediterráneo](#). Sevilla: Consejería de Obras Públicas y Transportes. (Sistema de reconeixement i d'informació dels paisatges mediterranis urbans i periurbans format per un conjunt de punts d'observació del territori representatius sobre els quals s'aporten imatges que s'analitzen segons un esquema comú de descripció, interpretació i recomanacions).
- Diversos autors (2011). [Catàleg de bones pràctiques per al paisatge en àrees periurbanes i Premi Mediterrani del Paisatge | Buenas prácticas para el paisaje. Catálogo de buenas prácticas para el paisaje en áreas periurbanas y tercera edición del Premio Mediterráneo del Paisaje 2011](#) Murcia: Consejería de Obras Públicas y Ordenación del Territorio. (Recull de bones pràctiques en relació amb el paisatge mediterrani organitzades en 6 categories d'entre les quals es van seleccionar els guanyadors del III Premi Mediterrani del paisatge).
- Diversos autors (2011). [Guía per a la gestió dels paisatges urbans mediterranis en evolució | Ámbitos periurbanos. Líneas guía paisajísticas para la gobernanza del territorio](#) Regione Lombardia – Giunta Regionale. (Elaboració d'una publicació amb orientacions per aportar als ens locals una eina operativa d'assessorament).
- Diversos autors (2011). [Paisajes de oportunidad. Convención europea del paisaje y participación: las acciones del proyecto Pays.Med.Urban](#) Regione Emilia-Romagna - Giunta Regionale. (Impuls d'accions pilot en zones urbanes i periurbanes que han involucrat a la població per mitjà de la participació pública).
- [Estudis d'impacte i integració paisatgística](#). Font: Direcció General d'Arquitectura i Paisatge. Departament de Política Territorial i Obres Públiques. Generalitat de Catalunya, 2010.
- Fernández-Baca, Román; Fernández, Sílvia; Salmerón, Pedro (dir.) (2017). *Guía del paisaje histórico urbano de Sevilla*. Sevilla: Junta de Andalucía. Consejería de Cultura. [Volum 1- Volum 2](#).
- Ferrer, Ferran (2001). *El paisatge urbà, un punt de trobada*. Barcelona: Aula Barcelona.
- Generalitat de Catalunya (2006). [Llei 8/2005 i Reglament de protecció, gestió i ordenació del paisatge](#). Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2006. (Quaderns de Legislació; 65).
- Generalitat Valenciana. [PAT Horta de València](#).
- Geoparc Orígens als Pirineus Catalans: [<https://www.geoparcorigens.cat/>](https://www.geoparcorigens.cat/)

- Gobierno Vasco (2016). [Guía para la elaboración de estudios de integración paisajística en la comunidad autónoma del País Vasco.](#)
- Ginjaume, Roser (2012). [Guia d'integració paisatgística de les estacions d'esquí alpí d'Andorra.](#) [Andorra la Vella]: Govern d'Andorra. Ministeri de Turisme i Medi Ambient. Departament de Medi Ambient.
- Gratitude Pallars: <<http://gratitudpallars.cat/ca>>
- [Guia d'integració paisatgística. Construccions agràries.](#) Font: Direcció General d'Arquitectura i Paisatge. Departament de Política Territorial i Obres Públiques. Generalitat de Catalunya. 2010
- [Guia d'integració paisatgística. Horts urbans i periurbans](#) Font: Direcció General d'Arquitectura i Paisatge. Departament de Política Territorial i Obres Públiques. Generalitat de Catalunya. 2009
- [Guia d'integració paisatgística. Polígons industrials i sectors d'activitat econòmica.](#) Font: Direcció General d'Arquitectura i Paisatge. Departament de Política Territorial i Obres Públiques. Generalitat de Catalunya, 2008.
- Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona (2014). “[Discursos emergents per un nou urbanisme](#)”, monogràfic de la *Revista Papers*, núm. 57.
- Kempf, Mathilde; Lagadec, Armelle (2019). [Paysages et transitions, réponses à travers.](#) Chaussy: Collectif Paysages de l'après-pétrole.
- Landry, Charles (2006). *The art of city making*. Londres: Earthscan.
- Lewis, Rachel; Owens, Rebecca (2016). [Co-creating the urban future. The agenda of metropolises, cities and territories.](#) Barcelona: United Cities and Local Governments.
- Lynch, Kevin (1976). *La imagen de la ciudad*. Buenos Aires: Infinito. [Títol original *The image of the city* de 1960].
- Mallarach, Josep Maria; Comas, Eulàlia (coord.) (2005). [Bones pràctiques d'incorporació del paisatge en el planejament urbanístic de Catalunya.](#) Barcelona: Diputació de Barcelona, Xarxa de Municipis.
- Mata del Olmo, Rafael; Tarroja, Àlex (coord.) (2006). *El paisaje y la gestión del territorio. Criterios paisajísticos en la ordenación del territorio y el urbanismo*. Barcelona: Diputació de Barcelona, Xarxa de municipis.
- Mata del Olmo, Rafael; Yacamán, Carolina (2017). [Huertas y campos de Fuenlabrada. Un Paisaje Agrario con Historia y Futuro.](#) Madrid: Heliconia s.coop.mad.
- Mata del Olmo, Rafael; Yacamán, Carolina; Jiménez, Daniel (2018). “Secanos agrícolas periurbanos en Madrid. Iniciativas para su conservación y viabilidad en el marco de las renovadas políticas agroalimentarias locales”, dins Eugenio Cejudo, Francisco Antonio Navarro y José Antonio Camacho (eds.). *Nuevas realidades rurales en tiempos de crisis. Territorios, actores, procesos y políticas*. Granada: Universidad de Granada.

- Morgan, Kevin (2012). "Feeding the city: The challenge of urban food planning", *International Planning Studies*, vol. 14, núm. 4, p. 341-348.
- Morgan, Kevin (2014). "The New Urban Foodscape: Planning, Politics and Power", dins Viljoen A., Bohn K. (ed.). *Second Nature Urban Agriculture: Designing Productive Cities*. [S.l.]: Routledge, p. 18-24.
- Müller, Jörg (1976). *La pelle mécanique ou la mutation d'une ville*. París: École des loisirs
- Muñoz, Arancha (dir.) (2012). [Guía metodològica. Estudios de paisaje](#). Valencia: Conselleria de Infraestructuras, Territorio y Medio Ambiente.
- Muñoz, Francesc (2004). [UrBANALització la producció residencial de baixa intensitat a la província de Barcelona, 1985-2001](#). Tesi doctoral, Universitat Autònoma de Barcelona. Departament de Geografia.
- Muñoz, Francesc (2014). "[Catalunya ciutat\(s\): entre la ciutat total i el camp urbanitzat](#)", *Medi Ambient, Tecnologia i Cultura*, núm. 51 (desembre 2014), p. 24-35.
- Nacions Unides (2016). [Nova agenda urbana](#). Barcelona: [Nacions Unides].
- Nel-lo, Oriol (dir.)(2010). [La política de paisatge a Catalunya](#). Barcelona: Departament de Política Territorial i Obres Públiques. Generalitat de Catalunya.
- Nogué, Joan (2010). *Paisatge, territori i societat civil*. València: Tres i Quatre.
- Nogué, Joan; Cerarols, Rosa (eds.) (2022). *L'altre món rural. Reflexions i experiències de la nova ruralitat catalana*. Manresa: Tigre de Paper
- Nogué, Joan; Puigbert, Laura; Bretcha, Gemma (eds.) (2008). [Paisatge i salut](#). Olot: Observatori del Paisatge de Catalunya; Barcelona: Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya. (Plecs de Paisatge; Reflexions; 1).
- Nogué, Joan; Puigbert, Laura; Bretcha, Gemma (eds.) (2009). [Indicadors de paisatge. Reptes i perspectives](#). Olot: Observatori del Paisatge de Catalunya; Barcelona: Obra Social de Caixa Catalunya. (Plecs de Paisatge; Eines; 1).
- Nogué, Joan; Puigbert, Laura; Bretcha, Gemma (eds.) (2016). [Paisatge, patrimoni i aigua. La memòria del territori](#). Olot: Observatori del Paisatge de Catalunya; ATLL, Concessionària de la Generalitat, SA. (Plecs de Paisatge; Reflexions; 4).
- Nogué, Joan; Puigbert, Laura; Bretcha, Gemma (eds.)(2016). [Paisatge, economia i empresa](#). Olot: Observatori del Paisatge de Catalunya; ATLL, Concessionària de la Generalitat, SA. (Plecs de Paisatge; Reflexions; 5).
- Nogué, Joan; Puigbert, Laura; Bretcha, Gemma; Losantos, Àgata (eds.) (2012). [Franges. Els paisatges de la perifèria](#). Olot: Observatori del Paisatge de Catalunya. (Plecs de Paisatge; Reflexions; 3).
- Nogué, Joan; Puigbert, Laura; Sala, Pere; Bretcha, Gemma (eds.) (2010). [Paisatge i participació ciutadana](#). Olot: Observatori del Paisatge de Catalunya; Barcelona: Direcció General de Participació Ciutadana del Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació Ciutadana de la Generalitat de Catalunya.

- Nogué, Joan; Sala, Pere; Departament de Política Territorial i Obres Públiques (eds.) (2010). [Catàleg de paisatge. Les Terres de Lleida](#). Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Política Territorial i Obres Públiques.
- Nogué, Joan; Sala, Pere (2016). [Mapa. Pla de paisatge transfronterer. La Cerdanya = Carte. Projet du paysage transfrontalier. La Cerdagne](#). Olot: Observatori del Paisatge de Catalunya.
- Nogué, Joan; Sala, Pere; Grau, Jordi (2016). [Els catàlegs de paisatge de Catalunya: metodologia](#). Olot: Observatori del Paisatge de Catalunya; ATLL, Concessionària de la Generalitat, SA. (Documents; 3).
- Nubiola, Clara (2018). [He caminat tots els carrers d'Olot](#). Olot: Observatori del Paisatge de Catalunya; Institut de Cultura de la Ciutat d'Olot; Residència Faber.
- Observatori del Paisatge de Catalunya (2013). [Energia eòlica i paisatge. Orientacions per una adequada implantació a Catalunya](#) [document inèdit].
- Observatori del Paisatge de Catalunya; Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya (2019). [Mapa de les unitats de paisatge de Catalunya](#) [mapa]. 1:250.000. Barcelona: Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya.
- L'Observatoire photographique des paysages des Pyrénées catalanes: <https://observatoiredespaysages.parc-pyrenees-catalanes.fr/>
- [Ordenança del Paisatge de Lleida](#). Font: Ajuntament de Lleida.
- [Ordenança de protecció tipològica i estètica del nucli antic de Montgat](#). Font: Ajuntament de Montgat.
- [Ordenança del paisatge de Vic](#). Font: Centre d'Informació i Documentació Oficials de la Diputació de Barcelona.
- Paeria de Cervera (2015). [Pla de paisatge de Cervera](#).
- Paisaje Transversal (2018). *Escuchar y transformar la ciudad: urbanismo colaborativo y participación ciudadana*. Madrid: Fundación Arquia; Los Libros de la Catarata.
- Paisatge i món local: <http://www.catpaisatge.net/monlocal/cat/index.php>
- [Pauta per l'ordenació dels nuclis històrics](#).
- [Pla de gestió i desenvolupament del Parc Agrari del Baix Llobregat](#). Consorci del Parc Agrari del Baix Llobregat.
- [Pla director urbanístic de les activitats de càmping](#).
- [Pla director urbanístic de l'activitat minera al Bages](#).
- [Pla director urbanístic de les vies blaves de Barcelona](#).
- [Pla director urbanístic dels sòls no sostenibles de l'Alt Pirineu](#).
- [Pla especial de protecció i millora del Parc Agrari del Baix Llobregat](#).

- [Pla territorial de les Comarques Gironines. Normes d'ordenació territorial. Directrius de paisatge](#). Font Departament de Política Territorial i Obres Públiques. Generalitat de Catalunya, 2010.
- Poulot, Monique (2016). "[L'invention de l'agri-urbain en Île-de-France. Quand la ville se repense aussi autour de l'agriculture?](#)", *Géocarrefour*, vol. 89, núm. 1-2-3, p. 11-19.
- Projecte NYS Polígons Arts: <https://nys.cat/> .
- Puras, Guillem (2021). *Eines per la gestió i ordenació del paisatge i de l'espai agrari a l'àmbit del Geoparc Orígens*. Lleida: Gaena Environment.
- Rodríguez, Jesús; Silva, Rocío (2014). "[Percepciones y valoraciones sociales de paisajes urbanos. claves analíticas y potencialidades para la su incorporación a la planificación urbanística y socioeconómica de ámbito local](#)", *Biblio 3W Revista Bibliográfica de Geografía y Ciencias Sociales*.
- Román, Teresa (coord.) (2018). [Guía para el tratamiento del paisaje en la planificación urbanística. Manual de buenas prácticas](#). [Sevilla]: Consejería de Medio Ambiente y Ordenación del Territorio. Junta de Andalucía.
- Sala i Martí, Pere; Bretcha, Gemma; Puigbert, Laura (eds.)(2020). [La carretera en el paisatge](#). Olot: Observatori del Paisatge de Catalunya; Barcelona: Direcció General de Turisme del Departament d'Empresa i Coneixement de la Generalitat de Catalunya, (Plecs de Paisatge; Reflexions; 7).
- Sala i Martí, Pere; Grau i Oliveras, Jordi; Departament de Territori i Sostenibilitat; Observatori del Paisatge (eds.) (2019). [Catàleg de paisatge. Comarques Centrals](#). Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Territori i Sostenibilitat.
- Sala i Martí, Pere; Grau i Oliveras, Jordi; Departament de Territori i Sostenibilitat; Observatori del Paisatge (eds.) (2017). [Catàleg de paisatge. Regió Metropolitana de Barcelona](#). Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Territori i Sostenibilitat.
- Sala i Martí, Pere; Puigbert, Laura; Departament de la Vicepresidència i de Polítiques Digitals i Territori; Observatori del Paisatge (eds.) (2021). [Catàleg de paisatge. Alt Pirineu i Aran](#). Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de la Vicepresidència i de Polítiques Digitals i de Territori.
- Sala i Martí, Pere; Puigbert, Laura; Bretcha, Gemma (eds.) (2018). [\(Des\)fer paisatges](#). Olot: Observatori del Paisatge de Catalunya; Aigües Ter Llobregat. (Plecs de Paisatge; Reflexions; 6).
- Sala, Pere; Grau, Jordi; Terrades, Jordi (eds.) (2017). [Paisatge, desenvolupament rural i ciutadania](#). Olot: Associació pel Desenvolupament Rural Integral de la Zona Nord-Oriental de Catalunya (ADRINOC).
- Sala, Pere; Puigbert, Laura; Bretcha, Gemma (eds.) (2014). [La planificació del paisatge en l'àmbit local a Europa = Landscape planning at a local level in Europe](#). Olot: Observatori del Paisatge de Catalunya; Andorra la Vella: Govern d'Andorra. (Documents; 2).

- Serra, Marta; Alabareda, Elna; Calbetó, Jordi (2018). *El jardí de l'horta termal = The Thermal Garden*. Barcelona: DPR Barcelona; Diputació de Barcelona.
- Sons al balcó: paisatge sonor del confinament a Catalunya. <https://www.salleurl.edu/ca/sons-al-balco-paisatge-sonor-del-confinament-catalunya>
- Spyraa, Marcin; La Rosa, Daniele; Zasada, Ingo [et al.] (2020). "Governance of ecosystem services trade-offs in peri-urban landscapes", *Land Use Policy*, núm. 95, article 104617.
- Vall-Casas, Pere; Benages-Albert, Marta; Garcia, Xavier; Cuéllar, Alvaro; Pavón, David; Ribas, Anna (2021). "[Promoting citizen-based river groups at sub-basin scale for multi-level river governance in the Barcelona Metropolitan Region](#)", *Local Environment: The International Journal of Justice and Sustainability*, vol. 26, núm. 2, p. 181-197.
- Viu la riera. <<https://viulariera.org/>>
- Xunta de Galícia (2019). [Guia de estudos da paisaxe urbana](#). Santiago de Compostela: Xunta de Galícia. Consellería de Medio Ambiente, Territorio e Vivenda.
- Yacamán, Carolina; Sanz, Esther; Mata, Rafael (2020). [Agricultura periurbana y planificación territorial. De la proyección al proyecto agrourbano](#). València: Universitat de València.
- Yacamán, Carolina; Ferrer, Daniel; Mata, Rafael (2020). "[Green Infrastructure Planning in Metropolitan Regions to Improve the Connectivity of Agricultural Landscapes and Food Security](#)", *Land*, vol. 9 (11), núm. 414
- Yacamán, Carolina; Zaso, Ana (coord.) (2015). [El parque agrario. Una figura de transición hacia nuevos modelos de gobernanza territorial y alimentaria](#). Madrid: Heliconia S. Coop. Mad.

Sapigueu que teniu el Centre de Documentació del Paisatge a la vostra disposició. Podeu fer les consultes per mail centre.documentació@catpaisatge.net o bé al telf. 972-273564 o físicament a l'Observatori del Paisatge a Olot.